

'Man wird ganz gewiss bezüglich grosser historischer Figuren . . . Ausnahmen zulassen'). Hoe moest voortaan in een bepaalde plaats 'de Julianakerk' aangeduid worden? (Janke: 'Die Kirche in der-und-der Strasse'). Hoe een naar de prinses genoemde vereniging? ('Die Berichterstattung über solche Vereine ist untersagt solange sie nicht einen anderen Namen gefunden haben'). Wat moest men doen met 'de Wilhelminabeker' van de Wilhelmina-Biljardfabriek in Amsterdam? ('Dann sagt man: de Wilhelmina-Biljardfabriek-beker'). Wat met de Christelijke wijkgebouwen die, al voor de geboorte van prinses Irene, 'Irene' heetten? Janke gaf het op: 'Wir können', zei hij, 'noch tausende von diesen Fragen stellen. Der Zweck der Pressekonferenz besteht aber nicht darin, Lösungen für alle diese Fragen zu finden.'¹ Ja, maar wie vond die oplossingen dan wèl? Er bleef veel in het vage hangen; wie daar gebruik van wilde maken, kon het doen.²

Minstens zo belangrijk als de verenigingen enz. die naar levende leden van het Oranjehuis heetten, waren natuurlijk de namen van straten en dergelijke waarin men begripen als 'Wilhelmina', 'Juliana', 'Bernhard' aantrof. In september '41 liet Seyss-Inquart dat moeilijke punt nog even rusten. Niet aldus de WA in de Zaanstreek die eind september in Krommenie de betrokken naambordjes verving door andere: 'Medelijdenstraat', 'Bernhard de Vluchtstraat', 'Mien Toppelstraat'. In Koog aan de Zaan werd hetzelfde geprobeerd. Het betrokken WA-vendel was in Krommenie al in gevechten verwickeld geraakt; die herhaalden zich in Koog aan de Zaan op groter schaal. Dit soort eigenmachtig optreden ging Seyss-Inquart te ver; de betrokken vendelcommandant werd door Mussert ontslagen.³ Begin januari '42 volgde evenwel een algemene oekase van het *Reichskommissariat*: de namen van levende leden van de koninklijke familie dienden uit de aanduidingen van straten enz. en instellingen als scholen, ziekenhuizen en bejaar-

¹ Verslagen perconferenties, 17 en 18 sept. 1941 (DVK, 47). ² Typerend is het dat veel firma's die in '40 of later weigerden, het predikaat 'koninklijk' uit hun naam te schrappen (bijvoorbeeld met het motief dat ze dan grote hoeveelheden reclame- of verpakkingsdrukwerk moesten vernietigen), geen moeilijkheden ondervonden; in oktober '42 keurde Seyss-Inquart goed dat die firma's 'nog gedurende twee tot drie jaren' de oude naam mochten voeren. (Vergad. p.g.: Notulen, 23 okt. 1942, p. 9). De schilden met 'hofleverancier' behoeften evenmin verwijderd te worden. Tot in de herfst van '42 kon men voorts aan een pasgeboren dochter de drie voornamen 'Wilhelmina Juliana Bernarda' geven zonder er last door te krijgen. Nadien mocht de ambtenaar van de burgerlijke stand slechts de eerste naam inschrijven. Voor de pasgeboren zoons werden voornamen als 'Winston' en 'Franklin' verboden; ingeschreven werd dan de eerste voornaam van de vader. ³ Koog aan de Zaan kreeg wegens 'een anti-Duitse demonstratie' f 25 000 boete.